

Raahen kaupunki / Rakennusvalvonta
Rakennustarkastaja Mikko Annala

Sähköisesti Lupapiste-palvelussa

Viite: Lausuntopyyntö 14.10.2021

**POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO: Raahe / Ketunperän
tuulivoimaosayleiskaava / poikkeaminen tuulivoimalan kokonaiskorkeutta
rajoittavasta osayleiskaavan merkinnästä / tuulivoimalat 1-6**

Hakemus

Puhuri Oy on hakenut Raahen rakennusvalvonnasta poikkeamista Ketunperän tuulivoimapuiston osayleiskaavan kuutta tuulivoimalan rakennuspaikkaa koskevasta kaavamerkinnästä (tv), jonka mukaan yksittäinen tuulivoimala saa olla enintään 206 metriä maanpinnasta. Poikkeamista on haettu siten, että mahdollistettaisiin korkeudeltaan siten, että mahdollistettaisiin kuuden enintään 250 metriä korkean tuulivoimalan toteuttaminen. Tuulivoimaloiden roottorin halkaisija olisi enintään 170 metriä.

ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO:

ELY-keskus toteaa, että se antaa hankkeen kaikkia voimaloita koskeviin poikkeamishakemuksiin yhden samansisältöisen lausunnon.

ELY-keskuksen käytössä on ollut lausuntoa laadittaessa hakemusasiakirjojen liitteenä olevat hakijan laatimat selvitykset, joihin sisältyvät mm.:

- Melu- ja välkeselvitykset (Ethä Wind Oy 4.3.2021)
- Ketunperän näkemäalueanalyysi sekä yhteisvaikutushankkeiden näkemäalueanalyysi (FCG Finnish Consulting Group Oy, 16.2.2021)
- Ketunperän valokuvasoitteet (Ramboll Finland Oy, 25.3.2021)
- Vaikutusten arvioinnin täydennys (FCG Finnish Consulting Group Oy, 3.6.2021)

Lisäksi hankkeessa on esitetty vertailun perusteena voimassa olevan tuulivoimaosayleiskaavan aineistosta mm. kaavakartta ja -selostus.

15.11.2021

Hankkeen muutoksessa voimaloiden tehoksi on esitetty 6,2 MW, jolloin hanke alittaisi YVA-asetuksessa määritetyn tuulivoimahankkeissa YVA-menettelyä edellyttävän rajan 45 MW. Hanketoimija on pyytänyt ELY-keskukselta harkintaa YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa hankkeen muutokseen. ELY-keskus on 2.9.2021 antamassa päätöksessään (POPELY/1953/2021) todennut, ettei hankkeen muutokseen sovelleta YVA-menettelyä.

Alueella voimassa oleva Ketunperän tuulivoimaosayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 22.6.2015 § 70 ja tullut voimaan 10.8.2015. Vaikutusten arvioinnin päivitysraportissa on tuotu esille, *että kaavoitusvaiheen jälkeen Raahen ja Pyhäjoen alueelle on tullut vireille uusia tuulivoimahankkeita, joista osa on edennyt jo rakennusvaiheeseen. Lähimmäksi Ketunperää sijoittuvat hankkeet ovat samat kuin kaavoitusvaiheen arvioinnissa.* Kaavan laadinnan jälkeen muutoksena voidaan todeta se, että hankkeen länsipuolelle myönnetyt suunnittelutarveratkaisut neljälle tuulivoimalalle sekä niiden perusteella myönnetyt rakennusluvut ovat vanhentuneet.

Muutoksena kaavan hyväksymisen jälkeen tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista on annettu asetus 27.8.2015 (1107/2015), joka on tullut voimaan 1.9.2015 ja jota sovelletaan nyt ratkaistavassa lupa-asiassa. Myös viranomaisohjeistus on tarkentunut ja täydentynyt. Ympäristöhallinnon ohjeistus ilmenee esimerkiksi 9.12.2016 julkaistussa tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaan päivityksessä (Ympäristöhallinnon julkaisuja 5/2016). Lisäksi tuulivoimaloiden ympäristö- ja terveysvaikutuksia on selvitetty mm. työ- ja elinkeinoministeriön 16.6.2017 julkaisemissa selvityksissä. ELY-keskus toteaa näkemyksensä, että kaavan hyväksymisen ja laatimisen jälkeiset uudet selvitykset ja ohjeistukset tulisi päätöksenteossa ottaa huomioon luparatkaisuissa, kuten kaavasta poikettaessa, lähtökohtina.

ELY-keskus on tutustunut sille nyt toimitettuihin selvityksiin ja laadittuun vaikutusten arvioinnin päivitykseen. Selvitykset ja vaikutusarviot antavat tietoa voimaloiden korottamisen vaikutuksista laadittuun yleiskaavaratkaisuun verrattuna ja myös yhteisvaikutuksista muiden lähialueen hankkeiden kanssa. Arvioinnin tiivistelmät on esitetty poikkeamishakemuksessa. Arvioinnissa tuulivoimaloiden korottamisesta ei ole tunnistettu aiheutuvan yleensä merkittäviä muutoksia osayleiskaavassa arvioituun verrattuna.

Voimaloiden korottamisella ei ole arvioitu olevan olennaisesti osayleiskaavavaiheessa tehtyä vaikutusarviointia muuttavaa vaikutusta yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön. Korkeampien voimaloiden todetaan tarvitsevan *rakentamisvaiheessa hieman laajemmat väliaikaiset voimalakomponenttien säilytysalueet.* ELY-keskus toteaa, että korkeampien voimaloiden turvaetäisyydet ovat myös kaavassa arvioitua suuremmat. Kaava-alueella on osoitettu tuulivoimaloiden välistä aluetta kaivosalueeksi

15.11.2021

(kaavamerkintä EK). Aineistossa ei ole esitetty voiko korkeuden muutoksella olla vaikutuksia tähän kaavassa osoitettuun käyttöön. Turvaetäisyyksillä voi olla merkitystä myös olemassa oleviin tieyhteyksiin, voimajohtoihin yms. rakenteisiin. Maa- ja metsätalousvaltaisille alueiden (kaavassa merkintä M-1) käyttöön voimaloiden korottamisella ei liene laajempaa vaikutusta.

Hakemuksen liitteissä maisemallisia vaikutuksia on pyritty arvioimaan kattavasti mm. havainnekuvien ja näkymäanalyysien avulla. ELY-keskus toteaa huomioinaan maisemallisista vaikutusarvioista, että havainnekuvien perusteella muutos arvioituna voimaloiden koon muutos on selkeästi havaittavissa Mattilanperältä (noin 3,1 km etäisyydeltä) laaditussa havainnekuvassa. Kauempaa laadituissa havainnekuvissa muutoksen hahmottaminen on rajatumpaa.

Selvityksien perusteella hankkeen välkevaikutuksissa tapahtuu muutosta. Laaditun kaavan välkeselvityksessä välkettä aiheutui yhteen pisteeseen (reseptoripiste C, 6:26 h /v, ns. real case -tarkastelu) muodostuu välkevaikutusta alle kahdeksan tuntia vuodessa. Nyt päivitetyn selvityksen perusteella korotetuista voimaloista aiheutuisi tähän reseptoripisteeseen lähelle suosituksina olevia ulkomaisia ohjearvoja ylittäviä vaikutuksia (reseptoripiste C, ns. real case-tarkastelussa 7:59h/v sekä ns. teoreettisessa maksimitilanteessa 29:54 h/v ja 0:29 m/pv). Lisäksi uusiin tarkastelupisteisiin A (vapaa-ajan asunto) ja B (vapaa-ajanasunto) aiheutuu merkityksellinen määrä välkettä (real case-tilanteessa reseptoripisteeseen A 6:07h/v ja pisteeseen B 9:52 h /v). Näitä edellä mainittuja reseptoripisteitä ei tarkasteltu yksittäisinä kohteina yleiskaavan välkemallinnoksessa, mutta kohteet jäivät karttatarkastelun perusteella arvioituna real case-tilanteesta esitetyn välkkeen raja-arvoa kuvaavan 8h/v käyrän ulkopuolelle.

ELY-keskus toteaa, että muutos välkkeen määrässä aiheutuu hankkeen ja erityisesti kokonaiskorkeuden muutoksesta. Lisäksi pisteissä A ja B tarkastellut kohteet sijoittuvat tuulivoimaloiden pohjois- ja koillispuolelle, joten välke aiheutuu niihin merkityksellisenä vuorokaudenaikana, toisin kuin hankkeen lounaispuolelle sijoittuvaan havainnointipisteeseen C. Lisäksi ELY-keskus huomauttaa, että suositushjeurvojen ylityksiä arvioitaessa ei tulisi ottaa huomioon suojaavaa puuston vaikutusta, koska tämän säilymiseen ei kohteen omistajalla tai hankkeen toteuttajalla välttämättä ole mahdollisuuksia vaikuttaa. Puuston suojaava vaikutusta on myös hankala arvioida riittävän tarkasti tarkasteluaineistojen yleispiirteisyyden vuoksi. Poikkeamishakemuksissa on tuotu esille, että *kohtuuton haitta varjovälkkeestä pystytään ehkäisemään pysäyttämällä välkettä aiheuttava voimala kriittiseksi ajaksi. Voimala voidaan ohjelmoida pysähtymään automaattisesti vallitsevien sääolosuhteiden mukaisesti, kun välkettä muodostuisi herkälle alueelle (varjotunnistin / flicker control).* Päätöksiä tehtäessä on arvioitava muun ohessa muutosten merkitystä

hankkeen vaikutuksiin sekä mahdollisuuksia rajoittaa vaikutuksia lupamenettelyjen yhteydessä.

ELY-keskus toteaa, että poikkeamismenettelyn käyttämisestä tuulivoimaloiden korottamiseksi ei ole sen tiedossa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja ja asian oikeudellinen tila on toistaiseksi epäselvä. Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO 18.5.2015 t1272 todennut, että tapauksessa osayleiskaavassa määrätystä napakorkeutta oli mahdollista nostaa MRL 175 §:n mukaisena vähäisenä poikkeamisena kaavassa määritettyä kokonaiskorkeutta muuttamatta. Lisäksi Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on ratkaisussaan 31.3.2020 antamassa ratkaisussaan (P-S Hao 20/0115/1) todennut, että kaavassa osoitetusta tuulivoimalasta poikkeaminen oli tapauksessa mahdollista yhden voimalan osalta, jossa valittajilla katsottiin olevan päätökseen valitusoikeus. Tapauksessa valitus jätettiin tutkimatta valitusoikeuden puuttuessa muiden voimaloiden kohdalta. Poikkeamispäätöksellä sallittiin korottaa tuulivoimaloiden kokonaiskorkeutta kaavassa osoitetusta 20 metrillä enintään 230 metriin.

Yksittäistä poikkeamispäätöstä arvioitaessa, kunnan tulee asiassa harkita, onko sillä riittävästi tietoa poikkeamisen vaikutuksista menettelyn soveltuvuuden arvioimiseksi. Kunta voi kiinnittää harkinnassaan huomioita mm.:

- tuulivoimapuiston sijoittumiseen suhteessa pysyvään ja loma-asutukseen ja muuhun maankäyttöön
- muutosten vaikutusta kaavoitustilanteeseen, kaavojen tavoitteisiin ja niiden toteutumiseen
- kaavan hyväksymisen jälkeen tapahtuneisiin muutoksiin
- muutosten vaikutuksia vilkuntaan, meluun, maisemaan, kulttuuriympäristöön ja luontoarvoihin
- muutosten vaikutuksia suhteessa lintujen muuttoreitteihin
- korkeusmuutoksen ja roottorin koon muutoksen vaikutukset tuulivoimaloiden näkyvyyteen koko tuulivoimaloiden näkymäalueella
- hankkeiden muodostamiin yhteisvaikutuksiin ja kumuloituviin vaikutuksiin ja
- vuorovaikutusmahdollisuuksiin eri menettelyissä

Mikäli kunta katsoo sillä olevan riittävät edellytykset poikkeamismenettelyn soveltuvuuden arvioimiseksi, tulee asiassa ratkaista se täyttykö poikkeamisen edellytykset. Poikkeamistoimivallasta ja poikkeamisen edellytyksistä on säädetty maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:ssä. MRL:n 171.2 §:ssä on säädetty poikkeamisen ehdottomista esteistä. Tapauskohtainen poikkeamismenettely korvaa kaavan muuttamisen niiltä osin kuin kaavasta poiketaan. Siksi arvioinnissa tulisi ottaa huomioon lähtökohtana muuttunut suunnittelutilanne, kuten olemassa olevat voimalat sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

15.11.2021

ELY-keskus suosittaa lausunnoissaan kuntia ratkaisemaan tuulivoimaloiden korottamisesta johtuvat muutostarpeet kaavoitusmenettelyin mm. poikkeamismenettelyn käyttöön liittyvän oikeudellisen epävarmuuden vuoksi, laajempien osallistamis- ja vuorovaikutusmahdollisuuksien sekä poikkeamispäätösten määräaikaisuuden vuoksi. ELY-keskus toteaa kuitenkin, että kunnan ao. viranomaisella on MRL:n perusteella sekä itsenäinen poikkeamistoimivalta, että harkintavalta poikkeamisen edellytysten täyttymisen arviointiin.

Asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt alueidenkäytönasiantuntija Touko Linjama ja ratkaissut alueidenkäyttöryhmän päällikkö Taina Törmikoski.

LIITE	Asiakirjan sähköinen hyväksymismerkintä
JAKELU	Raahen kaupunki / Rakennusvalvonta Rakennustarkastaja Mikko Annala
TIEDOKSI	Tuomas Ylimaula / Puhuri Oy
Yhteystiedot	Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue, luonto ja alueidenkäyttö -yksikkö, alueidenkäyttöryhmä, Alueidenkäytönasiantuntija Touko Linjama, puh. 0295 038 558

Tämä asiakirja POPELY/194/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/194/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Törmikoski Taina 15.11.2021 13:01

Esittelijä Linjama Touko 15.11.2021 12:55